

ΕφΠειρ 599/2012

Εισ.: Βασίλειος Μπάσης (Πρ.: Δημ. Χονδρογιάννης)

III. Σύμφωνα με την ισχύουσα Οδηγία 91/250/ ΕΟΚ/14.5.1991 (τώρα Ευρωπαϊκή Ένωση) υποχρεούνται τα κράτη-μέλη να θεωρήσουν το πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή ως λογοτεχνικό έργο (Δ. Καλλίνικου: «Πνευματική Ιδιοκτησία και Internet» έκδ. 2001, σ. 34-38, 41). Περαιτέρω κατά το άρθρο 1 § 1 του ν. 2121/1993: «Οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου αποκτούν πάνω σ' αυτό πνευματική ιδιοκτησία, που περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα το δικαίωμα εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα)». Εξάλλου, κατά το άρθρο 2 §§ 1 και 3 του ίδιου νόμου: «Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα... 3. Θεωρούνται ως έργα λόγου και προστατεύονται κατά τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και το προπαρασκευαστικό υλικό του σχεδιασμού τους. Η προστασία παρέχεται σε κάθε μορφή έκφρασης ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή. Οι ιδέες και οι αρχές στις οποίες βασίζεται οποιοδήποτε στοιχείο του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή περιλαμβανόμενων και εκείνων στις οποίες βασίζονται τα συστήματα διασύνδεσης του, δεν προστατεύονται κατά τον παρόντα νόμο. Ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή θεωρείται πρωτότυπο, εφόσον είναι προσωπικό δημιούργημα του δημιουργού του». Ο ορισμός αυτός συμπίπτει εννοιολογικά με τον ορισμό της Οδηγίας 91/250/ΕΟΚ (τώρα ΕΕ), η οποία προβλέπει ότι το πρόγραμμα ενός υπολογιστή είναι πρωτότυπο, εφόσον είναι «αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού του», κατά συνέπεια αρκεί το ίδιο κριτήριο πρωτοτυπίας που απαιτείται για τα άλλα έργα του πνεύματος. Όσον αφορά δε την ελληνική νομολογία έγινε δεκτό ότι το πρόγραμμα του ηλεκτρονικού υπολογιστή προστατεύεται, εφόσον χαρακτηρίζεται από μία προσωπική πνευματική συμβολή του δημιουργού του και από μία ιδιαίτερη ατομικότητα ή εφόσον εμφανίζει δημιουργικό ύψος που το διαφοροποιεί από άλλα παρεμφερή προγράμματα και ασχέτως εάν αυτά ως τεχνολογικό προϊόν προστατεύονται με το απόλυτο και αποκλειστικό δικαίωμα της ευρεσιτεχνίας. Ειδικότερα, το πρόγραμμα του ηλεκτρονικού υπολογιστή είναι ο φορέας των πληροφοριών, η έλλειψη του οποίου καθιστά άχρηστη τη συσκευή, στον τομέα δε των ηλεκτρονικών υπολογιστών (Η/Υ) έχει επικρατήσει το ζεύγος των εννοιών hardware (μηχανικό μέρος του Η/Υ) και software. Η έννοια του τελευταίου περιλαμβάνει όλα τα είδη προγραμμάτων Η/Υ μαζί με το συνοδευτικό υλικό τους, ορίζεται δε ως το σύνολο των διανοητικά επεξεργασθέντων για την επίλυση του προβλήματος επεξεργασίας πληροφοριών. Στη γενική έννοια του software περιλαμβάνονται: α) το πρόγραμμα του Η/Υ, β) η περιγραφή προγράμματος (προπαρασκευαστικό υλικό) και γ) το συνοδευτικό υλικό. Ως πρόγραμμα του ηλεκτρονικού υπολογιστή νοείται μία σειρά εντολών που έχουν σκοπό να επιτρέψουν στη συσκευή επεξεργασίας πληροφοριών, δηλαδή στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, να εκτελέσει ή επιτύχει ορισμένη λειτουργία ή ορισμένα αποτελέσματα. Επομένως, το πρόγραμμα είναι το τελικό προϊόν ή η αποκρυστάλλωση μίας μακράς εξελικτικής διαδικασίας και το σπουδαιότερο μέρος ενός έτοιμου «πακέτου» software, το οποίο περιλαμβάνει τον πηγαίο κώδικα (source code) και το πρόγραμμα της μηχανής (machine code), μέρη που έχουν τη μεγαλύτερη οικονομική αξία και αποτελούν το προσφιλέστερο αντικείμενο της αντιγραφής. Η περιγραφή του προγράμματος περιλαμβάνει το προστάδιο εκπόνησης του, μέρος και αυτό της γενικής ιδέας του software, που ορίζεται από τις πρότυπες οδηγίες ως μία πλήρης παράσταση διαδικασίας σε γλωσσική, σχηματική ή άλλη μορφή, τα στοιχεία της οποίας επαρκούν για τον καθορισμό μίας σειράς εντολών, οι οποίες θα απαρτίσουν το τελικό πρόγραμμα και με τη βοήθεια των οποίων (στοιχείων) μπορεί να γίνει η οριστική εκπόνηση του, στο δε συνοδευτικό υλικό ή τεκμηρίωση

εφαρμογής ανήκουν οι οδηγίες προς το χειριστή, σχόλια, παρατηρήσεις και σημειώσεις που εξηγούν το χειρισμό του προγράμματος. Κεντρική όμως σημασία για το γράψιμο ενός προγράμματος έχει ο αλγόριθμος, που αποτελεί κάθε διαδικασία επίλυσης ενός προβλήματος, η εκτέλεση της οποίας έχει προκαθοριστεί μέχρι και την τελευταία λεπτομέρεια. Η ιδιορρυθμία του αλγόριθμου συνίσταται στο ότι η εκτέλεση του μπορεί να γίνει μηχανικά και επομένως παρυστά μία διαδικασία της οποίας η εκτέλεση δεν απαιτεί δημιουργική φαντασία ή ικανότητα και μπορεί να αφεθεί σε μία απολύτως αυτοματοποιημένη μηχανή. Από άποψη δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας το ζεύγος ιδέας και μορφής αντικατοπτρίζει τη σχέση αλγόριθμου-προγράμματος, γι' αυτό και ο πρώτος δεν προστατεύεται. Συνακόλουθα η εκπόνηση ενός προγράμματος Η/Υ γίνεται βάσει προκαθορισμένων κανόνων και αποτελεί μία αξιολογη διανοητική εργασία, η οποία απαιτεί αναλυτική και συνθετική ικανότητα, φαντασία και κρίση για τη σωστή επιλογή μεθόδου και ορθά κριτήρια επιλογής δεδομένων, ενώ η επιτυχία του εξαρτάται από την ποιότητα και την ακρίβεια των προκαταρκτικών εργασιών και τη δημιουργική ικανότητα εύρεσης του καταλληλότερου αλγόριθμου (βλ. ΕφαΘ 2949/2003 ΠοινΔνη 2004.1110).